METSÄTALOUS

Nyky-Suomikin tarvitsee Serlachiuksen raivoa ja otetta, jolla saadaan hommat pyörimään! **LARS GÄDDA, SUOMEN BIOTALOUSKLUSTERI FIBEC**

Koneyrittäjät tekevät kehnoa tulosta

Koneyritysten tulosrivit ovat murheellista luettavaa. Metsäkoneyritysten tulokset sentään paranivat viime vuonna mutta jäivät silti kauaksi tavoitteesta.

Koneyritykset tekivät viime vuonna heikkoa tulosta. Metsäkoneet nousivat nollatuloksesta lievästi voitolle, mutta sade pilasi turveyrittäjien kesän. Heikointa tulosta tekivät maanparannusyritykset.

”Pienet metsänparannusalan yrittäjät tekevät talkootyötä. Pienelle plussalle yltäneiden metsäkoneyritystenkin pitäisi kolminkertaistaa voittonsa, jotta tuloksia voisi pitää hyvinä”, laskee varatoimitusjohtaja **Simo Jaakkola** Koneyrittäjien liitosta.

Jaakkola pitää metsäkoneyritysten tilannetta erikoisena, sillä vain noin kaksi kolmesta yrityksestä teki voitollisen tuloksen, jos palkat otetaan huomioon. Silti puunkorjuun kysyntä pysyi ennallaan ja vastasi tämän vuosituhannen keskimääräistä tasoa.

”Toivottavasti yritykset saavat tänä vuonna korjattua hintoja, sillä metsäteollisuuden puuvarastot ovat matalalla ja puulle on kysyntää. Tähän asti hintojen korotukset ovat tosin olleet tiukassa, eikä kysynnän kasvu ole heijastunut niihin riittävästi. ”

Metsäkoneyrittäjien työmäärää on kasvattanut energiapuun korjuu. Se näkyy yritysten liikevaihdon kasvuna.

”Energiapuun korjuu nuorista metsistä on lisääntynyt viime vuodet voimakkaasti. Viimevuotisella noin seitsemän miljoonan kuution korjuumäärällä puhutaan jo 100 miljoonan euron potista, kun siihen lasketaan mukaan haketus ja kuljetus.”

Metsäkonealan tulokset 2004–2012
Koneyritykset keskimäärin (mediaaniyritys)

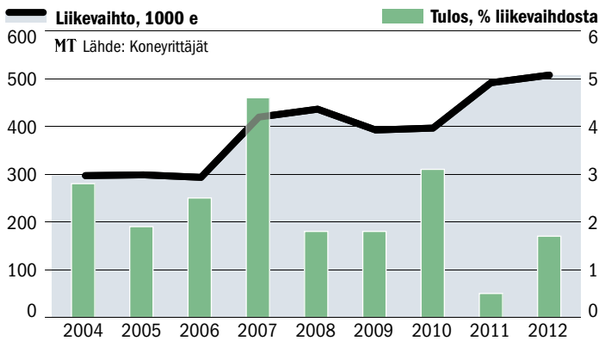

Bioenergia ei kannata

Liiton puheenjohtaja **Asko Piirainen** suomii valtion tukipolitiikan poukkoilua. Turpeen veron nosto ja metsäenergian tuen vastaava lasku tulivat yllättäen ja se söi bioenergian kannattavuutta.

”Suuret voimalat siirtyivät kivihiilelle ja esimerkiksi Rovaniemi veti suuren bioenergiaa käyttävän voimalan rakentamisen jäihin. Sillä olisi suuri merkitys Itä-Lapin metsien käytölle.”

Bioenergian käytön lisäys olisi erittäin tärkeää pohjoisen koneyrittäjille, sillä yritysten kannattavuus on siellä heikointa.

Yksi suurimpia ongelmia koneyrittäjien kannattavuuden kannalta on töiden kausiluontoisuus. Jo muutaman viikon seisokki saattaa syödä lähes puolet pienen yrityksen tuloksesta.

”Teiden huono kunto pahentaa tilannetta. Korjuu on pakko keskeyttää kelirikon ajaksi, kun puita ei saada ajettua tehtaille”, sanoo Piirainen.

Yrittäjä tinkii palkasta

Turveyrittäjille viime vuosi oli katastrofaalisen huono. Niiden tulokset painuivat raskaasti tappiolle.

Heikko tulos selittyy sillä, että koko maassa satoi kesällä ja syksyllä runsaasti, mikä teki turpeen nostosta erittäin vaikeaa. Turvetuotannon tavoitteista jäätiin kymmeniä prosentteja.

”Nostettua saatiin jonkin verran keskimäärin kosteampaa turvetta ja kosteus vielä syksyn sateissa lisääntyi. Joissain tapauksissa asiakas rankaisi vielä tästäkin.”

Heikointa tulosta tekevät metsänparannustöihin keskittyneet koneyritykset. Ne ovat yleensä pieniä ja jossain määrin myös ukkoutuneita yrityksiä.

”Metsänparannusyritykset ovat tehneet aina huonoa tulosta. Monet niistä tekevät käytännössä talkootyötä”, Jaakkola summaa.

Heikot tulokset ovat pakottaneet yritykset etsimään joustoja. Osa niistä on lykännyt laskujen maksamista ja siirtänyt lainojen lyhennyksiä.

Suosituin keino on yrittäjän palkasta tinkiminen. Siihen on turvautunut yli kolmannes metsäkoneyrityksistä.

JARMO PALOKALLIO

JARMO PALOKALLIO

Mäntyöljystä valmistetun biodieselin testiajot alkavat toukokuussa, kertoo UPM:n energiajohtaja Heikki Vappula.

UPM panostaa metsädieseliin

UPM:n mäntyöljyä käyttävä biodieseltehdas valmistuu Lappeenrantaan noin vuoden päästä. Sen jälkeen yhtiö alkaa pohtia seuraavaa askelta eli biodieselin valmistamista hakkuutähteestä ja metsähakkeesta.

”Lappeenrannan biodieseltehdas on osoitus metsäteollisuuden uudistumisesta. Meidän tavoitteemme on aina ollut hakea jokaiselle puujakeelle mahdollisimman suurta jalostusarvoa”, sanoo UPM:n energia- ja sellujohtaja **Heikki Vappula**.

Vappulan mukaan energiantuotanto on metsäteollisuusyhtiölle sopiva luonteva kasvuala. Mäntyöljyä käyttävä biodieseltehdas on siksi merkittävä avaus sekä suomalaisen osaamisen että raaka-aineen käytön kannalta.

Uusiutuvasta raaka-aineesta tuotetun dieselin tuotanto on EU:n toiveiden mukaista. EU:n päätökset biopolttoaineiden käytön kasvattamisesta takaavat sen kysynnän.

”Parasta tässä on, että UPM:n biodieselin raaka-aine ei ole poissa ruokaketjusta”, toteaa professori **Nils-Olof Nylund** VTT:ltä.

Mäntyöljyä syntyy sellutuotannon yhteydessä. Nykyään suurin osa siitä poltetaan. Silti sen jalostamista biodieseliksi on myös arvosteltu, sillä mäntyöljyllä on muitakin käyttäjiä.

UPM:n mukaan mäntyöljystä on maailmalla ylitarjontaa ja sen tuotantoa on mahdollista kasvattaa.

”Tämä ei ole keneltäkään pois”, summaa UPM:n biopolttoainejohtaja **Petri Kukkonen**.

UPM:n mukaan jatkoinvestointeja pohditaan parin vuoden päästä Lappeenrannan tehtaan käynnistymisen jälkeen. Silloin kyseessä olisi hakkuutähdettä käyttävä biodieseltehdas.

Arvion mukaan tonniin dieseliä tarvittaisiin seitsemän kiintokuutiota puuta. Dieselin lisäksi puusta voisi tehdä bensiiniäkin, mutta dieselin kysyntä on kovempaa. Siitä on jopa pientä pulaa Euroopassa.

Laivojen polttoaineiden käytön mullistava rikkidirektiivi saattaa lisätä sen tarvetta entisestään.

JARMO PALOKALLIO

» Lappeenrannan biodieseltehdas on osoitus metsäteollisuuden uudistumisesta.

» Parasta tässä on, että UPM:n biodieselin raaka-aine ei ole poissa ruokaketjusta.

METSÄSTÄ LYHYESTI

Kivihiili palaa pääkaupungissa

Pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöjen lasku pysähtyi viime vuonna. Syynä on kivihiilen käytön lisääminen.

Vuoteen 1990 verrattuna kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet Helsingissä lähes viidenneksen. Muualla pääkaupunkiseudulla päästöt ovat pitkällä aikavälillä kasvaneet.

Pääkaupunkiseudun kokonaispäästöistä yli 40 prosenttia aiheutuu kaukolämmöstä, jonka tuotanto perustuu lähes täysin fossiilisiin polttoaineisiin.

Kaukolämmön tuotannossa käytettiin viime vuonna aiempaa enemmän kivihiiltä, minkä vuoksi kasvihuonekaasupäästöt kasvoivat kaikissa pääkaupunkiseudun kaupungeissa.

Kivihiilen käyttöä lisää sen edullisuus. Myös metsähakkeen käytön kasvattamisesta on ollut puhetta.

Tulevaisuusvaliokunta haluaa puuyliopiston ja tutkimusvaroja

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta ehdottaa, että Itä-Suomen yliopiston osaksi perustetaan Joensuuhun puuyliopisto, joka kerää yhteen puuhun liittyvän kansallisen ja kansainvälisen osaamisen.

”Suomi ole enää edelläkävijä puun käytössä”, valiokunnan puheenjohtaja **Juha Sipilä** (kesk.) totesi perjantaina Kaikkea muuta puusta -raportin julkistamistilaisuudessa.

”Metsänhoito, korjuun logistiikka ja puun käsittelyyn liittyvä kemian osaaminen on Suomessa maailman huippua, mutta puumateriaalin hyödyntämisessä on parantamisen varaa.”

Akateeminen rehtori **Jukka Mönkkönen** Itä-Suomen yliopistosta lupasi ottaa valiokunnan ehdotuksesta kopin.

”Meillä alkaakin tänä syksynä uusi puumateriaalitieteen maisteri- ja tohtoriohjelma. Näemme puun metsältä”, Mönkkönen sanoi. Yliopisto on myös parhaillaan täyttämässä uutta puumateriaalitieteen professuurin virkaa.

Lars Gädda Suomen biotalousklusteri Fibecistä painotti, että verkottuminen muiden yliopistojen kanssa on välttämätöntä.

Esimerkkeinä hän mainitsi Helsingin yliopiston genetiikan tutkimusryhmän, joka saa pian selville koivun genomin. Åbo Akademin prosessikemian osaaminen on Gäddan mukaan vertaansa vailla, kuin myös Aalto-yliopiston biomimetiikka eli luontoa jäljittelevä tieteenala.

Metsäala tarvitsee innovatiivisia pk-yrityksiä

Tulevaisuusvaliokunta vaatii myös tutkimusvaroja puun käytön edistämiseksi. Sipilä peräänkuuluttaa muun muassa Tekesin varojen kohdentamista puuinnovaatioihin.

”Jotta ideat jalostuvat pilottivaiheeseen, tarvitaan noin 10 miljoonaa euroa. Suuriin laitosinvestointeihin tarvitaan jo 100 miljoonaa”, Sipiä arvioi.

Metsäteollisuuden innovaatiot tarvitsevat paljon pääomaa, huomattavasti enemmän kuin esimerkiksi peliteollisuuden.

Sipilän mielestä Suomesta puuttuvat metsäalan pk-yritykset, jotka jalostaisivat rönsyileviä ideoita uusiksi tuotteiksi.

Puukipsi, elintarvikkeiden suojapaperit ja viskoosivaatteet ovat Sipilän mukaan tärkeitä uusia avauksia uusista puunkäyttömuodoista.

Tulevaisuusvaliokunta esittääkin uutta kasvurahastoa, jonka varoja korvamerkittäisiin biotalouden yrityksille.

Yhteistyötä lääke- ja tietoteknologian kanssa

Gädda kertoi, että kuusen oksan tyvestä voidaan valmistaa syöpälääkettä. Ainoastaan rahat lääkkeen kehitykseen puuttuvat.

”Metsä ei ole pelkästään täynnä lääkeaineita, vaan puusta voidaan valmistaa myös monenlaisia sidosaineita, joita lääkkeissä tarvitaan.”

Valiokunnan jäsen **Sinuhe Wallinheimo** (kok.) muistutti, että sekä tieto- ja viestintäteknologian että metsäteollisuuden aloilta on kadonnut tuhansia työpaikkoja viime vuosina.

”Ehkäpä näiden alojen yhteistyö voisi luoda uusia työpaikkoja”, hän totesi.

Gädda tunnelmoi lopuksi teatterissa pyörivää Metsäperkele-näytelmää.

”Nyky-Suomikin tarvitsee Serlachiuksen raivoa ja otetta, jolla saadaan hommat pyörimään!”

SUVI NIEMI

ONBONE

Suomalainen vientiyritys Onbone valmistaa puusta esimerkiksi rannetukia.

Ilonpito auttaa selviämään epävarmoista ajoista työelämässä

Työhyvinvointi paranee pienillä sanoilla ja teoilla. ”Kehu työkaveria, kun sille on aihetta, ja ota kehu vastaan. Musisoikaa yhdessä”, Hyvinvointisavotan puhujat painottivat.

Työnantajat kertovat irtisanomisista ja myllertävät hallintoa. Ja sitten on tuo uusi ohjelmisto, jota pitäisi kaiken kiireen keskellä oppia käyttämään.

”Työntekijöiden hyvinvointia nakertaa erityisesti epävarmuus tulevasta”, totesi Työterveyslaitoksen (TTL) pääjohtaja **Harri Vainio** TTL:n ja Metsämiesten säätiön yhteisessä Työhyvinvointisavotta-tilaisuudessa.

Työterveyslaitoksen selvityksen mukaan metsätalouden ammattilaiset kokevat oman työnsä hyviksi puoliksi oman vapauden, työn itsenäisyyden, työn tarjoamat haasteet, työskentelyn luonnossa sekä konkreettiset työn tulokset.

Epävarmuutta ja kuormitusta metsätalouden töissä aiheuttavat yksintyöskentely, pienyrittäjyys, työmaiden vaihteleva sijainti, pitkät työpäivät urakoissa ja ikääntyminen.

Monella yrittäjällä on huoli omasta työssä jaksamisestaan ja työn jatkajista sekä työntekijöiden saatavuudesta ja alalla pysymisestä.

Tietotyö tulee metsään

Tietotyö tulee kaikille aloille, myös metsätalouteen. Metsäkoneen ohjaamo on varustettu yhä korkeatasoisemmalla teknologialla ja kaukokartoitussovellukset ovat metsäsuunnittelijan ja puunostajan arkipäivää.

Kun työpaikan hallinto, oma työnkuva ja välineet muuttuvat yhtä aikaa, työn psyykkinen kuormitus kasvaa.

TTL:n aivotutkija **Minna Huotilainen** painotti, että työntekoon tarvitaan iloisuutta, innostusta ja kannustusta.

”Työpaikoilla pitää olla joskus hauskaa. Ilonpito lisää luovuutta ja tuottaa uusia ideoita.”

Huotilaisen mukaan musiikki auttaa aivoja palautumaan paineista.

”Erityisen hyödyllistä on yhdessä musisointi. Se lisää yhteenkuuluvuudentunnetta. Kokeilkaa työpaikoillanne kuorolaulua tai perustakaa orkesteri!”

Hyvinvoinnista metsäteko

Metsämiesten säätiö on rahoittanut tänä ja viime vuonna yhteensä 16:ta hanketta, jotka parantavat metsätalouden työntekijöiden hyvinvointia.

”Rahoitetut hankkeet eivät ole niinkään tutkimuksia, vaan tarkoitus on konkreettisesti lisätä hyvinvointia levittämällä ja vaihtamalla hyviä käytäntöjä työpaikkojen kesken”, Metsämiesten säätiön asiamies **Ilari Pirttilä** kuvailee.

Hankkeita on suunnattu muun muassa metsäkoneyrittäjille. Heille on pyritty järjestämään yhteistä työterveyshuoltoa.

Metsänhoitajaliitto ja Nordea palkitsivat Metsämiesten säätiön hankkeiden ansiosta vuoden metsäteko -palkinnolla.

”Metsämiesten säätiö on oivaltanut, että ihminen ja metsä ovat kaksi Suomen keskeisintä voimavaraa. Ne ovat myös menestystekijät, joilla voimme kansakuntana pärjätä yhä kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa”, sanoi Metsänhoitajaliiton puheenjohtaja **Tuula Jusko** luovuttaessaan palkintoa.

Mhy:t hakevat uutta suuntaa

Yksi rahoituksen saajista on Etelä- ja Länsi-Suomen metsänomistajien liiton yhteishanke, joka tukee alueen metsänhoitoyhdistyksiä lakimuutoksen keskellä.

”Metsänhoitoyhdistysten toimihenkilöille tarjotaan koulutuspäiviä ja esimiehille opetetaan muutosjohtamista”, asiantuntija **Asta Sarkki** Etelä-Suomen metsänomistajien liitosta kertoo.

”Tarkoitus on valmistautua ja miettiä yhdessä, miten lakimuutos vaikuttaa yhdistysten toimintaan sekä yksittäisen toimihenkilön työnkuvaan.”

SUVI NIEMI
www.metsahyvinvointi.fi